

— Ζωή 'ναι αυτή, ζωούλα μου! Παραπονιότανε ὁ Παναγιώτης, ὁ ἄμοιρος, ἀπ' τὶς πρώτες ἀκόμα θραδιὲς τῆς ἐξορίας!

Μ' ἂν δὲν εἶτανε τότε Ζωή, πῶς μπορούσε νὰ ὀνομαστεῖ τὸ μαρτύριο ποὺ μᾶς θρῆκε στὰ μισὰ τοῦ 'Ιουλίου! Εἴχαμε τρεῖς θραδιὲς νὰ κλείσουμε μάτι! Καὶ δὲν εἶτανε τόσο τὸ κοννούπι ποὺ μᾶς ἐνοχλοῦσε, γιατί θραιοκόμαστε ψηλότερα ἀπ' τὰ δουρακάρια τοῦ κάμπου, καί, δόξα τῷ Θεῷ, εἴχαμε οἰκονομήσει ἀπ' τοὺς Ἑγγλέζους μιὰ παλιὰ κοννουπιέρα ποὺ μᾶς φύλαγε κάπως. Οἱ νύχτες τῆς ἀγρύπνιας εἴχανε ἄλλη ἀφορμή! Λὲς καὶ θραιοκόμαστε στὰ κατὰβαθα τοῦ Ἄδου, κάθε θράδι φωνῆς σιρίγγικες καὶ θρόντοι θύνατο μᾶς ξυπνοῦσαν. Γιὰ τὶς φωνὲς μάθαμε πὼς οὐρλιάσαν κοννάδια, μὰ γιὰ τοὺς θρόντους, καλύτερα νὰ μὴν τὸ μαθαίναμε ποτέ. Ὁ μάγερας ὁ Γκίκας μοῦ εἶπε πὼς μέσ στὴ ρεματιά περνοῦσαν ἀγριογούρουνα καὶ πὼς ἀνεβαίνανε ὡς τὸ μαγεριὸ του. Εἶδε σκαρφήματα μὲ τὸ ρύγχος, καὶ πατηοῖες, θареиὰ πέλματα γύρω.

— Θεέ καὶ Κύριε τοῦ Παντός, ψάθουσε ὁ ἄμοιρος σύντροφός μου, διὰ τοῦ ἴδου. Νάτα λοιπόν, κύρολγια! Δὲ μᾶς φτάνανε τὴ μέρα οἱ Βούλγαροι, δὲ μᾶς φτάνανε τ' ἀεροπλάνα καὶ οἱ διαταγὲς τοῦ Διοικητῆ, ἔχουμε τώρα καὶ γουρούνια τὴ νύχτα. Δὲ θαρρῶς διάλυση, λέω!

Παρακάλεσε τὸν Ὑπασπιστὴ ποὺ ἴαχε κάπως καλὰ μαζὶ του, νὰ μᾶς ἀλλάξει κατάλυμα. Ἐκεῖνος ἀλύγιστος. Κι διὰ ἔμαθε μάλιστα τὴν αἰτία, τὸν πῆρε σὺ μεζέ, καὶ ὁ σύντροφός μου ἤρθε νὰ μὲ θρεῖ σὰ θρεμένη γάτα.

— Φασκέλω' τα! Εἶναι μοιραῖο, φαίνεται, ν' ἀφῆσουμε τὰ κορμιά μας ἐδῶ πάνω!

Ἔτσι, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, μαζευόμεστε τώρα κωρίτερα στὴ φωλιά μας. Πρὶν κοιμηθῶμε θυμῶς κοιτάξαμε τὰ δάλα μας, καὶ ὁ Παναγιώτης καθάριζε καλὰ τὸ γκρά του, ποῦχε ἀρχίσει νὰ σκουριδιάζει!

Κάποιο θράδι ζοφερό καὶ σκοτεινιασμένο, μὲ ξύπνησε πάνω σ' ὄνειρο ποῦδιστα.

— Τί θές, Χριστιανέ μου; τοῦ φώναξα ἀγριεμένος.

— Ἄκου! μ' ἀπάντησε. Καὶ μὲ τὰ μάτια γουρλομένα ἀπ' τὸν τρόμο καὶ μὲ μιὰν ἐκφραση ἀγριεμένη σὺ πρόσωπο, ἔγειρε κοντά μου ὁ φτωχὸς Παναγιώτης.

— Τί νὰκούσω; τί τρέχει; τὸν ξαναρώτησα.

— Ἀγριογούρουνο! Σώπα. Δὲν ἀκούς; Καὶ κατεπάνω στὴ σκηνή μας μάλιστα...

Τότε κατὰλαθα τί ἔτρεχε καὶ τότε ξύπνησα στὰ καλά μου. Οἱ κέδροι πίσω ἀνασκαλίζονταν καὶ ἔνα θαρρῖατο δῆμα θρονοῦσε κοντά μας. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶτανε ἀστεῖο! Σκεδὸν γυμνοί, δὲν τολμοῦσαμε νὰ θγοῦμε δέξω, νὰ πηδήσουμε σὲ κανένα διπλανὸ δέντρο, νὰ σωθοῦμε. Τ' ἀγριογούρουνο ἐρχόταν κατεπάνω μας.

— Γέμισε, μωρὲ σκυλί, τοῦ φώναξα. Καὶ πῆρα τὸ περιστροφὸ κάτω ἀπ' τὸ γυλὶ, ἐνῶ γέμιζε τὸ γκρά ὁ Παναγιώτης, μὲ τρεμάμενα χέρια καὶ στὰ σκοτεινά.

— Μὴ ρήξεις, προτοῦ σοῦ πῶ, τὸν συμβούλεψα. Πρέπει νὰ τὸ θρεῖς στὰ ψαχνά, γιατί ἀλλιώτικα εἰμαστε χαμένοι. Θέλει μολόδι δαγκωτό. Κουράγιο!

— Καλά, καλά! Μὴ φωνάζεις! Μ' ἀπαντοῦσε μὲ οὐραμένη φωνή ὁ σύντροφός.

Τὸ πρᾶγμα θυμῶς σοδάρωσε. Σὲ μιὰ κίνησή του τ' ἀγριογούρουνο ἔβγαλε τὸν πιονὸ πάσαλο καὶ τ' ἀντίσκηνο μᾶς σκέπασε σὰν κλεισμένη ὀμπρέλλα. Καὶ σὲ λίγο τ' ἀκούσαμε μπροστὰ σὺ μικρὸ πεζουλάκι.

— Φωτιά, Παναγιώτη, τοῦ φώναξα.

Καὶ στὴ σιγαλιά τῆς νύχτας ἀκουστήκανε δυὸ πυροβολισμοί. Ὁ ἕνας ξερός καὶ σὰν κοῦφιος, καὶ ὁ ἄλλος τοῦ γκρά γεμάτος καὶ δυνατός. Ἐνας γδοῦπος θαρρὺς ἀκούστηκε. Τ' ἀγριογούρουνο, φαίνεται, χτυπημένο στὰ καλά, κυλίστηκε κάτω στὴ ρεματιά, παρσάεροντας μὲ τὸ θαρρὺ του σῶμα ξερόκλαδα καὶ χαλίκια καὶ πέτρες.

— Τὸ θρῆκα στὴν καρδιά, μουρμούρισε ὁ Παναγιώτης.

— Τὰ συγχαρητήριά μου, ὑποδεκανέα, τοῦπα. Εἶσαι ἄριστος σκοπευτής.

— Δὲ θαριέσαι! Κουτουράδα θάρεσα, μὰ πέτυχε, μ' ἀπάντησε γελαστὸς ὁ φίλος.

Κοιμηθήκαμε, τέλος, ἡσυχά. Ἄν δὲν εἴχαμε σκοτώσει ὡς τότε Βούλγαρο, εἴχαμε ἐξολοθρεῖν τὸν πιὸ ἐπικίνδυνο καὶ προσωπικὸ μας ἐχθρό. Σὰν ξημέρωσε θυμῶς — ποὺ νὰ μὴν ξημέρωνε ποτέ! — ποιά εἶτανε ἡ νέα τρομάρα καὶ ποιά ἡ ἐκπληξή μας! Τὸ μουλάρι τοῦ Μαγειρείου, ποὺ κονδάλουσε τὰ τρόφιμα ἀπ' τὸν Ἐφοδιασμό, κοιτότανε κάτω σὺ ρέμα μὲ τὰ πόδια σηκωμένα σὺν ὀφθαλμοῦ καὶ μ' ἀφροῦς καὶ πηγμένο αἷμα στὰ χεῖλια!

— Μωρὲ σκυλί, μωρὲ Παναγιώτη! Μωρὲ, ἀγριογούρουνο εἶτανε τὸ χτεσθραδινὸ ἢ τὸ μουλάρι τοῦ Γκίκα! Μωρὲ, τί θὰ γίνουμε τώρα; Τί σοῦρθε νὰ τοῦ ρήξεις, σκυλε! Γιατί δὲν περιμένετε νὰ δοῦμε πρῶτα;

Στὰ ξεφωνητὰ καὶ στὰ μοιρολόγια μου ἐκεῖνα, μ' ἀπάντησε, ὅπως πάντα, μὲ γέλια. Εἶχε λυθεῖ ἀπ' τὰ χάχανα, καὶ τὰ μάτια του κλαίγανε καὶ κρατοῦσε τὴν κοιλιὰ του.

— Τραγική, φίλε μου, ἡ θέση μας, πολὺ τραγική! Τί νὰ κάνουμε θυμῶς. Φτάνει, ποὺ δεδαιώθηκες πὼς δὲν εἴμαστε μεῖς γιὰ ἥρωισμούς! Γουρούνι σημαδεύαμε τὸ θράδι καὶ μουλάρι θρῆκα τὸ πρῶτ!

Εὐτυχῶς ποὺ τὸ πῆρανε σ' ἀστεῖο καὶ στὴ Μοῖρα. Ἀλλιώτικα θάγαμε Στρατοδικεῖο. Ἐπειδὴ θυμῶς γελοιοποιήθηκε τὸ Ἐπιτελεῖο μὲ τὸ κάζο μας, ὁ Διοικητὴς μᾶς διέγραψε ἀπὸ τὴ δύναμή του καὶ μᾶς ἔστειλε κάτω στὴν Πυροβολαρχία μ' ἕνα μὴνα «ἀσθηρὰ» στὴν πλάτη.

Κ' εἶσι θυμῶς δὲ χωρίσαμε. Μείναμε ὡς τὸ τέλος ἀχώριστοι σύντροφοι, ἀγαπημένοι. Μόνο ποὺ — γιὰ νὰ μὴν ξεγῆαμε τὰ παλιὰ μας! — ἱσακωνόμεστε κάποτε ὅσο νὰ θροῦμε τῆνος εἶτανε ἡ σειρά νὰ πλύνει τὴν καρσάνα τὸ μεσημέρι.

Ἄνω Κωνσταντῆ
Ἰούλιος 1908.

ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τοὺς συντρομητὲς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ποὺ καθυστέρουν τὴ συντρομή τους, νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουν τὸ γληγορότερο, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε στὴ δυσάρεστη θέση νὰ πάψουμε νὰ τοὺς στέλλουμε τὸ φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ'